

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ, 10. НОВЕМБРА 1901.

ГОД. XXVI.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 19

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења новоришине дружине у Н. Саду свака о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут за по табака. — Стоји за Нови Сад 80 п. а на еграву 1. кр. 20 п. месечас. —

КАКО МИСЛЕ ГЛУМИЦЕ О ЧУВАЊУ ЗДРАВЉА СВОГА.

„Кад би моји војници били тако здрави као што сте ви, никад не би изгубио ни једне битке“, — рекао је једном маршал Морис Саксонски славној глумици француској Адријени Лекувреровој.

Заиста човек се мора запитати откуд долази то да глумице могу тако добро издржати све муке и невоље и узбуђења позоришног живота?

Да не долази то од извештаних живица? Или, не постоје ли и неки особити хигијенски прописи, који зајемчавају вечиту снагу и младост глумачком свету?

Париски лист „Голоа“ позвао је најбоље уметнице Француске, да кажу како оне мисле о томе.

Уметнице одзвале се том позиву и ми доносимо, ето, овде њихове мисли о том предмету.

Аделина Пати препоручује највећу умереност у свему, као прво животно правило. Она пије само воду или млеко. Спава увек осам сата и то, и зими и лети, крај отвореног прозора, јер је ваздух један од главних услова за здрав живот.

Сара Бернхардтова мисли са свим друкчије него Пати. „Пати тражи ваздух, а ја живим затворена. Одушевљење је тајна моје животне истрајности и напрезања мене никада не слабе. Ја лежем око три сата после ноноћи, а устајем у девет из јутра. Једем мало: рибе и јаја, нарочито јаја, по десет на дан. Пијем само шампањца. У позориште идем у колима, и то већином у затвореним. У позоришту проведем по десет дванест сата сваки дан, скоро без ваздуха и светlosti. Лето проводим на мору и ту се научивам здрава ваздуха. Тада отварам све прозоре и излажем се сваком ветру.“

Та нагла промена у начину живота ништа ми не смета. Тако сваке године прелазим, без никаквих тешкоћа и на велико чуђење мога лекара, из манастирског живота у слободан ваздух. Дакле никаквих нарочитих прописа и од дванаест месеца десет месеца непрекидног рада! То је моја хигијена!“

Сара Бернхардтова је међу тим изузетак. Све остale глумице изражавају се као и Аделина Пати. Свима је ваздух главна ствар за очување здравља.

Тако вели Барте: „Ја не предузимам никаква особита опрезна средства за свој глас и своје здравље. Раним се онако, како то захтева мој апетит, дакле никад нијам неумерена. Идем у штетњу кад ми је воља. Држим се хигијене Аделине Патијеве само у томе, што спавам, као и она, при отвореним прозорима.“

Рашел Боаје вели: „Ваздуха, ваздуха, ваздуха! И опет ваздуха! То је све!“

Цецилија Сорел: „Ја се придржавам, у колико могу, елементарних правила хигијене. Избегавам све оно, што може имати рђавих последица; а радим оно, што ми чини добро. Једем само толико да утапљим глад, и нијем да угасим жеђ. Спавам редовно у колико ми то допушта позориште, а шетња у пољу годи ми.“

Жана Хадинг: „Нељи, летњиковца мој, то је моја хигијена, а то значи мир, опорављање, далеко од грозничавог живота на позорници. С тога и волим путовати много. Путовање је мир. Чим не играм, ја се опоравим. У жељезници, на лађи, у колима налазим мир, који ме оживљава. Живци ми тада нису раздражени. Одмах ме попусти и грозница, која ме хвата кад излазим на

позорницу. Биљо не удара тако јако и настане „far niente“, у коме човек поврати опет све силе, које су нужне, да почне на ново“

Жана Грандије: „Примам здравље онако како дође. За што да се држимо неких правила о чувању здравља, кад се добро осећамо, а кад се разболимо, зар нема лекара?“

За глумицу Јану је „здравље, задовољство.“

Глумица Актé је за хладно купатило и шетњу пешке, а избегава вино.

Веома је леп одговор Ивете Гилбертovе.

„Ви ме питате за моју хигијену? Вода, вода јој је основ. Кад устанем, купам се. Пре него што легнем, опет се купам, и сваки пут трљам лице и тело насапуњеном четком. То је здравље... Вода, вода и опет вода! Ја и пијем само воду или млеко.

Спавам десет сата и лежем, чим се вратим из позоришта, без вечере. Моји послови спречавају ме, да се могу увек шетати; али моја је кућа тако назидана, да и без шетње удишем свеж ваздух. Са свих страна допире до мене свеж ваздух. На мом кревету нема завеса само да би могла дисати слободније. Чим се пробудим, одмах сам весела, добре воље. Спавам добро, једем добро и осећам се добро. Заборавила сам да вам кажем, да ја никада не белим нити руменим лице, нити руменим усне. Мислим, да је то добро, да се не би лице кварило и навлачиле боре. А најглуше је у цеој ствари то, што поред свега тога нисам лепа... и да заиста изгледам, као да сам од седамнаест година. У кратко, и ако све ове мере не чувају од утецаја година заслужују ипак да се човек по њима влада. Оне се могу изрећи једном речи: „Мислим, да је чистота, претерана чистота, услов за добро здравље. Само вода, вода!“

ХИСТИКИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Женски рат.“) Шаљива игра у 3 чина. Написао Скриб и Легуве. Превео Лаза Телечки.)

Поново као реприза представљана је стара ова, али врло лепа шаљива игра на свеопште задовољство и оних, који тражише тога вечера забаве, као и оних, који уживају у глумачкој уметности. Пуно снаге улише писци у ову своју комедију, пуно живота, пуно занимљивих сцена, да је на више места* и романтичностјако избијала на површину. Али нам дадоше доста и драмске технике, износећи нам пред очи заплетање и расплетање у двоструком овом „Женском рату“, рату између грофице и барона и рату између тетке и сестричнице. Забринутост па и страховање гледалца разглашавани су час по психологији доследно изведеном комиком референдана, који уз сватове и комичне ситуације даде овој француској комедији печат праве шаљиве игре.

А представљало се уметнички. У првом чину отимали су се о првенство г. Марковићка

(Леона), г. Лукићка (грофица), г. Спасић (Ханри) и г. Динић (Грињон), а у другом и трећем и г. Лукић (Монришар). Јуначки се понеше сви петоро. Свесни, да стоји све боли уз бољега уложише сву своју снагу и таленат и дадоше нам онаки приказ, да га, штоно реч, ни у „бургу“ не би могли боље дати.

У том истом комаду гостовала је наша позоришна дружина пролетос и на београдској цузорници. Стручни рецензент у „Српском Књижевном Гласнику“ говорећи о том гостовању рекао је између остalog: „Хармонија, која се опажала у игри свих тих глумца и глумица, сведочи, да то српско позоришно друштво преко границе стоји под једним утицајем дољно јаким, да преоблада над личним иступима и особинама појединца. То се констатовало, почевши од говора, нагласка, што је у свих једнако, до оног, што је важније, до хармоничног удела свих у целокупном утиску комада. На овај се начин могу многи комади снасти, а код нас напротив многи комади једино с тога и пропадају.“

Те речи потписујемо и ми, па с тога и одосмо тог вечера из позоришта задовољни, ал' понесмо и тврдо уверење, да имамо и своју позоришну уметност. Па кад је тако дигосмо, грехота би била кад не бисмо имали и позоришта. Кад се оно 1825. г. хтела да оснује мађарска академија, ватрено и убедљиво је говорио Павле Нађ, да за постизавање културних целиј треба новаца, новаца и новаца! Где сте богаташи, где сте родољуби српски?!

J.

ХРВАТСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Образ пред свијетом) изворна комедија у 5 чинова, од Мише Димитријевића, приказана на загребачкој позорници постигла је леп успех. Приликом приказа тог позоришног дела донео је „Vieчас“ опширну рецензију, па је између осталога рекао: „Врли умјетник и члан нашега казалишта покушао је срећу и на књижевном драматском пољу. Дјело је његово и опет један покушај, да се створи у нас драма из народнога живота. Џијенимо г. Димитријевића као умјетника на позорници, али као аутор није успио. Умјетничке су креације његових лица на позорници, али није умјетнина његова комедија „Образ пред свијетом“. Можда је управо пшигчево познавање позорнице било на штету његова дјела. У њега као да су била два човјека, један глумац, други писац, али је превладао онај први, и тако је г. Димитријевић написао глуму. Од свих „народних“ драма одликује се ипак Димитријевићева тим, да је у техничком погледу куд и камо боља, премда и ту има недостатак: о развоју радње не може се право ни говорити, нити да би се радња сама из себе развијала, да би све даље напредовала.

Ако г. Димитријевић и није подао дјела уметничке вриједности, ваља признати, да је најбоље те врсти у нас. Глумило се добро. Многобројно општинство је аутора бурно изазвало, кад му се комад први пут играо. Код репризе била је кућа празна, што ипак аутор није заслужио.“

ПОЗОРИШТЕ.

(Балканска царица у Трсту.) Позоришна дружина Петра В. Ђирића даје сада представе у Трсту „V telovadnici „Tržaškega So-

kola“ као што то стоји на позоришним објавама. Та позоришна дружина приказала је и Балканску царицу чувену драму књаза николе I. Тај песнички производ витешкога Господара Црне Горе и Брда тако се донао, да се морао 3. новембра о. г. поновити на оште захтевање браће нам Словенаца, који су дунком напунили позоришну дворану. Глумци су били изазвани неколико пута на отвореној сцени. Одобравање беше тако силно, да су глумци по пет тренутака морали прекидати говоре своје док се утишало одобравање. Двораном се непрекидно орили узвици: „Живио Николај I!“

(Сара Бернхардова — комичарка) Тој чуvenoj глумици француској прохтело се сад на једанпут да приказује и шаљиве улоге, као младу Маделон у „Precieuses ridicules“ и Елмиру у „Тартифу“. Коклен, који ће том приликом уз њу играти главне улоге, вели, да је Сара у комичним Молијеровим типовима неодољиво занимљива. Исто тако уверава и Жил Хире, да ће велика трагедкиња у комичним улогама, судећи по неким покушајима, које је изводила пред њим, постићи силан успех.

Заиста је фатално, да велики трагеди у старијим годинама својим хоће на сву силу да постану комичари, а велики комичари чезну за лаворикама трагеди. Питање је, да ли ће Сара Бернхардтова бити боље среће од многих, који су чезнули за лаворикама на пољу са свим другом, љега што је оно, на ком су доживели толику славу?

(Перозијев музички храм). Милански један новинар саопштава красан опис модерног музичког храма, који је дом Перози начинио из пређашње цркве мира у Милану. Ради се већ од две године амо и промене су скоро довршене. Стара црква, која спада у занимљиве грађевине у Италији, јавиће се скоро потпуно у оном стању, у ком је изашла из руке саграђивача. Унутри су удешене само такве промене, које су потребне биле зарад акустике. Али је стари стил украса верно обновљен, а да свети карактер зграде не буде потамњен ни на који начин, виде се на све стране записи, као „Laudate Deum in Psalmis“. Осим различних потребних биро-а имаће црква омањи простор за концерте и велику дворницу за ораторије.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

9. Представа.

У ДУНЂЕРСКОВОМ ПОЗОРИШТУ.

У претплати 6.

У Новом Саду, у суботу, 10. (23.) новембра 1901.

→ ПРВИ ПУТ: ←

НАРЦИС.

Трагедија у 5 чинова, написао Алберт Емил Брахфогт, превео Стеван Д. Поповић.

Редитељ: Динић.

ОСОВЕ:

Марија Ленчињска, краљица француска, жена Лудвика XV. — Д. Васиљевићка.
Лудвик Франц Бурбонски, принц Конти, старешина малтеског реда — Матејић.
Маркиза Буфлерова, дворкиња краљична — М. Тодосићка.
Маркиза Шомпадура, дворска госпођа Т. Лукићка.
Маркиза Елинејева, њена повериница Л. Вујићићева.
Херцег Шоазел Амбоас, граф Стенвик, министар-председник — Лукић.
Опат Тереј, министар унутрашњих дела, језујита, краљев исповедник — Виловац.
Маркиз Силујет, министар финансије Слуга.
Граф Дибари, управник двора краљевог Николић.

Евђеније Сен Ламбер, капетан почесне страже — — — — — Васиљевић.
Дора Кинолова, глумица у „Француском позоришту“, краљичина читачица — М. Марковићка.
Барон Холбах, енциклопедијски филозофи — Душановић.
Грим, — — — — — Марковић.
Дидеро, — — — — — Динић.
Витез Салванди, први каваљер у служби маркизе Помпадуре — — — — — Ботић.
Нарцис Рамо — — — — — Ружић.
Баржак, Холбахов собар — — — — Стојановић.
Колета, собарница Киноловина, — — — М. Радошевићева.
Собар краљичин — — — — — Штампарија.
Слуга Шоазелов — — — — — Илкић.

Госпође у двору, почасна стража, пажеви. Збива се на измене: у Паризу и Версаљу. — Догађај је из године 1764.

У НОВОМ НАРОЧИТО ЗА ОВАЈ НОМАД ЗГОТОВЉЕНОМ ОДЕЛУ.

У недељу, 11. (24.) новембра, први пут: „Сватови“. Шаљива игра из народног живота у 3 чина, с певањем, написао Драг. Ј. Илић, музика од А. Освалда.

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 11 круна. — Ложа у I. спрату: 10 круна. — Седиште у I-II. реду: 2 круне, 40 потура, — Седиште у III-VI. реду: 2 круне. — Седиште у VII-XI. реду: 1 круна 60 пот. — Седиште у XII. реду: 1 круна 20 пот. — Седиште на балкону у I. реду: 2 круне, 40 пот. — Седиште на балкону у II. реду: 1 круна, 60. пот. — Седиште на балкону у III-IV. реду: 1 круна. — Седиште на галерији у I. реду: 80 пот. — Седиште на галерији у II. реду: 60 пот. — Стојање у партеру: 80 пот. — Стојање на I. галерији: 60 пот. — Стојање на II. галерији: 40 пот. — Ђаџи и војници до наредника: 40 потура.

Улазнице могу се добити обдан у књижарници браће М. Поповића, а у вече од 7 сата на каси.

Болују: С. Бакаловићка, Ј. Тодосић.

Почетак тачно у $7\frac{1}{2}$, свршетак у $10\frac{1}{2}$ сахата.